

Riksdagens protokoll

2001/02:18

Torsdagen den 25 oktober

Protokoll
2001/02:18

Kl. 12.00 – 12.01
14.00 – 15.37

Ajournering

Förste vice talmannen ajournerade förhandlingarna till kl. 14.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

1 § Frågestund

Frågestund

Anf. 1 ANDRE VICE TALMANNEN:

Vid dagens sammanträde besvaras frågor av statsminister Göran Persson, utrikesminister Anna Lindh, försvarsminister Björn von Sydow, näringsminister Björn Rosengren och finansminister Bosse Ringholm.

Då lämnar jag ordet fritt för frågor.

Företagsnedläggningar i Katrineholm

Anf. 2 MICHAEL HAGBERG (s):

Fru talman! Jag skulle gärna vilja ställa en fråga till näringsminister Björn Rosengren.

Det är så att jag kommer från Katrineholm. Det har hänt väldigt många negativa saker vad gäller arbetsmarknadsläget i området. Under hösten har flera företag beslutat att de ska flytta sin verksamhet utomlands. Det finns företag som bara för en liten tid sedan beslutade att flytta verksamhet från Katrineholm till Södertälje.

Problemen är stora, och de har uppmärksamrats av kommunledningen och av länsstyrelsen i Sörmland. Man uppvaktade också näringsministern för ungefär en månad sedan med ett förslag till stimulans för att kunna utveckla och uppmuntra nya verksamheter i området och komma med åtgärder för att förbättra situationen. Jag vet att man jobbar intensivt på departementet med dessa frågor just nu.

Men som sagt har fler saker hänt sedan den uppvaktningen. Nu undrar jag: Hur fortgår arbetet? Har ni kommit fram till några förslag till lösningar på de problem som har dykt upp?

Anf. 3 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Får jag först uttrycka att situationen är allvarlig. När en liten kommun som Katrineholm drabbas på så kort tid av dessa nedläggningar och man därtill flyttar ett bolag som Scania Vabis, som både kommunen och andra har investerat i under lång tid, är det utomordentligt allvarligt.

Vi har under en längre tid fört en diskussion med kommunledningen och med facket i Katrineholm. Det handlar då om frågor som har att göra med vanlig arbetsmarknadspolitik och om vad vi kan skjuta till extra. Det handlar också om frågor som har att göra med infrastrukturen.

Jag kommer nästa vecka att åka till Katrineholm. Jag kommer då att träffa de berörda företagen och också den politiska ledningen i kommunen, och därtill de fackliga organisationerna och andra aktörer på området. Med utgångspunkt i detta hoppas jag att vi ska kunna samlas kring bra åtgärder.

Anf. 4 MICHAEL HAGBERG (s):

Fru talman! Det gläder mig extra att näringsministern besöker området. Det är inte bara Katrineholm som blir lidande av de problem som nu har dykt upp, utan även kommunerna runtomkring: Flen och Vingåker. Området blöder. Vi kan likna det vid den situation som har varit i Bengtsfors, Arboga och på andra ställen som har varit i krissituation.

Jag ser verkligen framemot resultatet av det arbete som kommer till på Näringsdepartementet och som ministern får möjlighet att presentera på onsdag i nästa vecka i Katrineholm.

Terrorismen

Anf. 5 MARIANNE ANDERSSON (c):

Fru talman! Jag har en fråga till statsministern. Att den 11 september ändrade vår världsbild kan vi bara konstatera. Vi upplever en del av konsekvenserna just nu i detta hus.

Jag skulle vilja ta upp en fråga som har bäring på terrorismen, och det gäller risken att andra länder tar till oacceptabelt våld under terrorismens täckmantel. Det finns fler exempel, men det kanske mest brännande är Israel–Palestina-frågan, där freden ter sig mer avlägsen än någonsin. Vi vet att Ariel Sharon kom till makten för att folk trodde att han skulle garantera säkerheten, och nu är det väl det mest osäkra område man kan tänka sig.

Jag vet att Sveriges regering är mycket starkt engagerad i Mellanösternfrågan och förespråkar en palestinsk stat och förhandlingslösningar när det gäller konflikter. Jag undrar då vilka särskilda initiativ regeringen kommer att ta eller är på väg att ta både i EU och i FN och även bilateralt med parterna när det gäller denna fråga.

Anf. 6 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Vi rådgjorde, jag och utrikesministern, om vem som ska svara, men eftersom frågan ställs till mig gör jag det. Det kan ligga någonting i det också, därför att frågan har en sådana karaktär att den behandlas av oss statsministrar och premiärministrar regelbundet när vi

träffas – senast när vi möttes i Gent för några dagar sedan i den europeiska unionens råd, där vi kom överens om att den belgiske premiärministern Verhofstadt ska följa upp det vi gjorde under det svenska ordförandeskapet och personligen åka till regionen för att försöka få parterna att komma till tals med varandra.

Jag håller med om Marianne Anderssons beskrivning av utvecklingen. Den går åt fel håll. Det har den gjort länge. Den ökade säkerhet som den nya regimen i Israel skulle föra med sig har definitivt inte kommit till stånd. Det kan vi se.

Samtidigt har vi bara en möjlighet att hitta en varaktig lösning på denna gamla konflikt, och det är politiska förhandlingar där Israel har rätt att existera inom säkra och erkända gränser, där en palestinsk stat bildas och där endräkt kan råda dem emellan.

Anf. 7 MARIANNE ANDERSSON (c):

Fru talman! Vi är helt överens i frågan. Det är helt klart att det är så. Frågan är om det finns några nya samarbetspartner eller om Europeiska rådet kan göra mer. Jag tänker på USA, naturligtvis, och jag tänker också på Ryssland i denna fråga.

Man måste alltid försöka hitta på nya lösningar när läget är så låst som det ser ut att vara i dag. Det är faktiskt så att världsbilen har förändrats ganska mycket sedan den 11 september, vilket också kan ge möjligheter till nya tankar och nya lösningar.

Anf. 8 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Det ligger naturligtvis en del i den iakttagelsen. Det uppstår nu nya typer av koalitioner världen över. Redan före den 11 september fanns i Mellanösternfrågan en utveckling där vi under det svenska ordförandeskapet i EU sydde ihop EU, inte bara med USA utan också med Ryssland. Här fanns också andra världen över som faktiskt gav uttryck för samma uppfattning: Tillbaka till Mitchellplanen, vapenvila, försök att åstadkomma sådant som bygger upp förtroendet, börja tala med varandra och bygg det på FN-resolutionerna som ligger i botten sedan lång tid tillbaka.

Sedan har vi svenska bilaterala aktiviteter. Just nu är de inte särskilt framgångsrika därför att klimatet är dystert. Dessutom – jag håller med Marianne Andersson – får den krisstämning vi har globalt inte tas till intäkt för handlingar som har en karaktär som vi inte vill se. Det gäller i den här regionen, och det gäller också på andra platser i världen.

Skogsnäringen

Anf. 9 PER WESTERBERG (m):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till näringsministern.

I samband med presentationen av förstatligandet av Assi Domän i propositionsform fälldes ett par yttranden som gav upphov till ett antal följdfrågor. Det ena var att skogen inte skulle vara någon tummelplats för rika personer, och det andra var att skogsnäringen var en så viktig exportnäring att råvaruförsörjningen inte kunde överlåtas till privatpersoner eller enskilda.

Jag skulle vilja fråga näringsministern: Vilka andra exportnäringar är så viktiga att råvaruförsörjningen måste ske i statlig regi eller av fattiga personer?

Anf. 10 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Jag kan börja med den första frågan. Assi Domän och många andra säljer ut sina stora skogsarealer till privatpersoner. Jag har all respekt för att de köper denna skog, men jag tror inte att det långsiktigt är det bästa om vi ska bruka denna skog. Det är det ena.

Det andra är att staten i dag äger ungefär 7 % av skogen. Med det här köpet blir det 18 % av skogen. När det gäller själva avverkningen kommer det att handla om att staten äger 10 % av avverkningen.

Vi kan titta på andra länder, som exempelvis Kanada. Där äger man skogen till över 90 %. I USA är den statligt ägd till 28 %. Därav följer, menar jag, att det inte är orimligt att staten äger skog också av andra skäl. Det finns naturvärden. Det finns stora miljövärden. Och det är rimligt att staten har ett inflytande och ett ägande i detta.

Anf. 11 PER WESTERBERG (m):

Fru talman! Det är rimligt att staten ska ha ett inflytande i skogen precis som i allting annat när det gäller naturvärden. Men min fråga gällde just yttrandet att råvaruförsörjningen till denna viktiga exportindustri var så viktig att ni inte kunde överlåta den till privatpersoner.

Då är mina följdfrågor: Vilka ytterligare planer har näringsministern för att trygga råvaruförsörjningen i andra näringar? Behövs det ett statsingripande eller fattiga leverantörer när det gäller livsmedel, telefonindustrin, bilindustrin eller tillverkningen av kylskåp?

Anf. 12 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Jag påstår, och jag vidhåller, att det är rimligt att staten äger och har starkt inflytande när det gäller skog, malm och vattenkraft. Jag har den uppfattningen. Jag vill också påstå att det inte är orimligt att vi därvid också har ett inflytande när det gäller produktion och förädling, men det innebär inte att vi därför säger att de privata stora skogsägarna inte har samma intresse och sköter det minst lika bra. Detta är ingen motsättning.

Vi har ett intresse av att äga och att ha inflytande över malmen, skogen och vattenkraften. Vi tänker inte sälja ut detta, som vissa andra i denna kammare har ett starkt intresse av att göra.

USA:s krigföring i Afghanistan

Anf. 13 LARS OHLY (v):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till utrikesministern.

Vi har ju inte varit överens om synsättet när det gäller USA:s krigföring i Afghanistan. Jag har haft en annan uppfattning om det krig som nu drabbar civila och som för miljoner människor på flykt, men vi har varit överens om en sak, och det gäller det som regeringen sade direkt efter det att angreppet påbörjades. Man sade att USA:s krigföring nu ska granskas hårt i enlighet med folkrättens principer.

Mina frågor är: Vem ska utföra den granskningen? Pågår den, och finns det någonting att offentliggöra i dag om vad man i den granskningen har kommit fram till?

Prot. 2001/02:18
25 oktober

Frågestund

Anf. 14 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Till att börja med ska vi påminna om orsaken till bombningarna. Efter terroristattacken den 11 september fick USA rätt och har USA rätt till självförsvar enligt FN-stadgan. Man har rätt att försöka förhindra nya terroristattacker, som man är rädd planeras.

Det är också viktigt att komma ihåg att den afghanska regimen kan få stopp på bombningarna omedelbart genom att sluta skydda terroristnätverket al-Qaidas ledare, bin Ladin, och hans närmaste män och genom att sluta försvara träningslägren för terrorister. Så kan bombningarna ta slut nu.

Vi ska också komma ihåg att USA:s rätt till självförsvar, precis som vi har sagt hela tiden, inte är oreserverad. Man måste självklart följa folkrättens regler, humanitärrettens regler. Det är FN:s säkerhetsråd som är garanten för folkrätten och den internationella rätten. Ingen har hittills i FN:s säkerhetsråd ifrågasatt hur USA utnyttjar sin rätt till självförsvar.

Anf. 15 LARS OHLY (v):

Fru talman! I stället för att svara på mina frågor håller utrikesministern ett anförande. Det kan man ju göra, men mina frågor var: Vem ska utföra den granskning som regeringen har sagt ska komma? Har den granskningen påbörjats? Har man kommit fram till någonting?

Jag har fått ett svar tidigare. När EU:s utrikesministrar träffades sade utrikesminister Anna Lindh själv: Vi kan inte ta ställning till effekten av krigföringen i varje enskilt fall.

Det var efter det att Röda korsets sjukhus hade skjutits sönder. Nu har busslaster med civila människor skjutits sönder. Vem utför den här granskningen? Har man kommit fram till någonting? Kan utrikesministern i så fall offentliggöra det?

Anf. 16 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Jag tyckte att det lät som att Lars Ohly behövde en påminnelse om vad det är som har skett. Det var därför som jag också började med en sådan. Jag tycker fortfarande att det i första hand är FN:s säkerhetsråd som är garanten för folkrätten, garanten för den internationella rätten. USA och Storbritannien har direkt efter det att den militära aktionen inleddes rapporterat tillbaka till FN:s säkerhetsråd. Ingen i FN:s säkerhetsråd har ansett att USA bryter mot de regler som finns för hur självförsvaret ska se ut. Ingen har protesterat mot att USA har missbrukat sin rätt till självförsvar. Jag anser att också Sverige ska göra samma tolkning som FN:s säkerhetsråd.

Fåmansbolagsreglerna

Anf. 17 CATHARINA HAGEN (m):

Fru talman! Jag har en fråga till finansministern.

Anser finansministern att det är rimligt att unga entreprenörer går i konkurs på grund av fåmansbolagsreglerna när de har sålt sina företag?

Anf. 18 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Vi har ju under senare år förbättrat skattelagstiftningen både för entreprenörer och när det gäller annan form av företagsamhet, och det fanns i årets budgetproposition också sådana förslag som förbättrar skattesituationen för företagen. För närvarande har vi också ett utredningsarbete i gång som handlar just om de mindre företagen. Vi kommer naturligtvis att återkomma till riksdagen när det här utredningsarbetet är avslutat.

Anf. 19 CATHARINA HAGEN (m):

Fru talman! Jag skulle då vilja fråga finansministern: Varför tar det alltid så lång tid att se över diskriminerande regler för t.ex. företagsamheten? Den här utredningen tillsattes ju i december 1999, och man har fått förlängd tid ända till den 1 juni 2002. Det är väldigt lång tid. Vi kan samtidigt se hur olika stoppregler kan beslutas väldigt snabbt, stoppregler som verkar mot småföretagsamheten. Varför är det alltid på det viset, finansministern?

Anf. 20 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Det är precis tvärtom. Förra hösten beslöt riksdagen att avskaffa ett antal stoppregler, vilket gynnade de små företagen. Det skedde mycket snabbt efter regeringens förslag. Det var raka motsatsen till det som påstods alldeles nyss.

Det är riktigt att den utredning som nu pågår när det gäller de mindre företagens skatteproblem är en oerhört komplicerad utredning. Den har därför begärt att få mer tid för sitt arbete. Men samtidigt hade regeringen i höstas, i budgetpropositionen, förslag som rörde företagen som helhet. De rörde exempelvis investmentföretagen, och de rörde de mindre företagen, inte minst i de delar av landet som har haft problem med tillväxten. Så det pågår ett intensivt skattearbete till förmån för företagen. Och så pågår det här utredningsarbetet.

Afghanistan

Anf. 21 LOTTA NILSSON-HEDSTRÖM (mp):

Fru talman! Jag har en fråga till utrikesministern.

Vi hörde här teoretiska överväganden, principer och tolkningsalternativ. Det som finns i Afghanistan är ett rejält lidande. Det är en stockning av flyktingar vid gränsen. Det är flyktingbåtar som går i kvav på världens hav. Väldigt många svenska och internationella organisationer, inklusive socialdemokratins kvinnoförbund och ungdomsförbund, kräver ett bombstopp, kräver en möjlighet att göra hjälpinsatser i Afghanistan.

Min fråga är: Hur mycket mer lidande, i mänskliga termer, ska till innan svenska regeringen också ansluter sig till kravet på bombstopp?

Anf. 22 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Det är ju en självklarhet att varje civilt dödsoffer är ett dödsoffer för mycket. Det anser den svenska regeringen. Det anser FN. Det anser också USA:s och Storbritanniens regeringar. De vet mycket väl att de måste göra allt som står i deras makt för att undvika ett civilt lidande och civila offer.

När det gäller Afghanistans befolkning kan vi också se att den har lidit i många år. Den led först under Sovjets inmarsch. Sedan har den lidit under talibanregimen. Nu lider den av bombningarna. Vi och andra måste göra allt vi kan för att minska detta lidande, t.ex. genom att ge mat och nödhjälp. Ungefär 1 000 ton om dagen kommer in till civilbefolkningen. Det är inte tillräckligt, men det är inte alls säkert att ett bombstopp skulle göra det lättare att föra in förnödenheter. Vi har redan haft flera olyckshändelser – eller snarare planerade attacker, tyvärr – där talibanerna har tagit den mat som var avsedd för civilbefolkningen.

Vi måste göra allt humanitärt i dag. Vi måste göra allt för att hjälpa till med Afghanistans återuppbyggnad för framtiden.

Anf. 23 LOTTA NILSSON-HEDSTRÖM (mp):

Fru talman! Ett annat sätt att minska civilt lidande skulle vara om den svenska regeringen kunde begära av USA och Storbritannien att de slutade att använda s.k. klusterbomber, vilka lämnar kvar s.k. minibomber på marken som skadar civila och oskyldiga. Är regeringen beredd att föra fram ett sådant krav?

Dessutom skulle jag vilja veta om regeringen känner till obekräftade uppgifter i amerikansk press om ett system som heter CBU-89 Gator, som lär vara någon form av kombination av personminor och pansarvagnsminor.

Anf. 24 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Vi frågade omedelbart ifall det fanns någon användning av personminor i Afghanistan. Det har den amerikanska regeringen bestämt dementerat. Det finns ingen användning av personminor, säger man. Däremot är ju även s.k. klusterbomber ett problem för de enskilda människorna och för de civila. De finns i nästan alla länders försvar. Sveriges regering kommer i morgon, i ett annat sammanhang, att lägga fram förslag om att försöka få regler även för den här typen av bomber, som orsakar civilt lidande men som det i dag inte finns något förbud emot eller några regler för i den internationella rätten.

En icke-våldskultur

Anf. 25 HARALD NORDLUND (fp):

Fru talman! FN har utlyst det här decenniet som ett decennium för icke-våld. I Sveriges skolor pågår en hel del arbete för att sprida en icke-våldskultur. Det ankommer på oss alla, på var och en av oss, att medverka i kampen för att sprida icke-våldet.

Jag skulle vilja fråga statsministern: Vad kommer den svenska regeringen att göra för att stötta skolor och organisationer i det här viktiga arbetet?

Anf. 26 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Jag tror att det var under partiledardebatten för någon vecka sedan som Lars Leijonborg bjöd in till en bred samling omkring internationell solidaritet och global rättvisa. Det stämde väldigt väl, sade jag då, med de ambitioner regeringen själv har. Jag tror att det är där vi ska börja. Icke-våld, mänskliga rättigheter, demokratiskt beteende, rättvis fördelning, skonsamhet mot miljön – allt detta hänger ihop. Vi borde i Sverige kunna ha en bred samling för att stötta barn och unga, men också lärare, och själva ta initiativ internationellt – en bred samling, inte minst med sikte på Johannesburg nästa höst. Till en sådan samling kommer regeringen att bjuda in. Där finns det gott om utrymme att ta initiativ av det slag som Harald Nordlund efterlyser.

Anf. 27 HARALD NORDLUND (fp):

Fru talman! Jag deltog i går i en manifestation för icke-våld. Närvarande var flera representanter för flera olika religioner. Vad man nu väldigt starkt upplever är att inte minst skolorna behöver hjälp att kunna arbeta med de här frågorna mer aktivt, för att få spridning för denna icke-våldskultur. Även om det statsministern säger är viktigt tror jag alltså att det behövs någonting mer utöver detta, nämligen att skolorna ges ökade möjligheter. Här menar jag att regeringen har en uppgift i att stötta.

Anf. 28 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Jag är glad att den här frågan tas upp. Det här handlar ytterst, fru talman, om våra relationer och hur vi ska bete oss mot varandra – hur vi som land ska samarbeta med andra länder, men framför allt hur vi som individer ska bete oss mot varandra. Vår skolminister har sedan lång tid tillbaka försökt lansera ett arbete omkring det som kallas för skolans värdegrund, som handlar om värderingar och ideal i ett demokratiskt samhälle. Det har inte alltid mötts med applåder och uppskattning utan ibland lite slarvigt beskrivits som flum. Om vi som vuxna skickar signaler om dessa viktiga frågor av det slaget är jag väldigt rädd att det blir farligt.

Låt oss, precis som Harald Nordlund säger, utgå från skolans fostrande uppgift. Skolan är inte neutral i dessa sammanhang. Den är aktivt ställningstagande. Det handlar om kärlek till din nästa. Det handlar om inte bara icke-våld utan också ansvar – ansvar för din nästa och för människor i alla delar av världen. Det ska vi arbeta med. Det gör skolan. Vi stöttar den gärna ännu mer. Men det bästa stödet är att vi som är engagerade ger stöd åt den politik som faktiskt redan har tagit upp värdegrundsdebatten i den svenska skolan.

Beskattnings av alternativa bränslen

Anf. 29 KENNETH LANTZ (kd):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till finansministern.

Jag skulle vilja lyfta fram den diesel som vi har i vårt land, MK 1. Den är ren, men det finns möjlighet att förbättra förutsättningarna ytterligare. Det görs också genom biodiesel och biobränslen. För det ändamålet finns det i dag en reduktion på beskattningen av dessa företag. Den finns

också upptagen i nästa års budgetproposition avseende 2003, men vi saknar motsvarande uppgifter när det gäller avsatta medel för 2002.

Min fråga är: Vad ämnar finansministern göra för att även dessa företag, som arbetar aktivt för att förbättra miljön, ska få fortsatt skattere- duktion även 2002?

Prot. 2001/02:18
25 oktober

Frågestund

Anf. 30 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Det är riktigt att vi har en nedsättning i dag för en del bränslen, framför allt alternativa bränslen, av miljöskäl. Det avser vi naturligtvis också fortsätta med. Vi har ett stort program från 2003. Det har varit en diskussion i medierna om att år 2002 innebär ett problem, men jag räknar med att detta kommer att lösas inom kort.

Anf. 31 KENNETH LANTZ (kd):

Fru talman! Det var ju ett positivt svar från vår finansminister. Men låt mig förtydliga ytterligare med att ställa frågan: Kan vi i framtiden räkna med en permanentning av detta? I Norge har man tagit bort denna beskattning totalt. Likaså är man i Danmark på gång med total befrielse på skattesidan. England gör ungefär likadant. Detta finns i flera länder i Europa, och vi har ett EU-samarbete som vi hoppas ska kunna slå ige- nom också i den svenska lagstiftningen.

Kan vi räkna med ett helt borttagande av den här beskattningen fram- över?

Anf. 32 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! I budgetpropositionen finns förslag om en alternativ stra- tegi för just drivmedel fr.o.m. 2003. Den omfattar skattenedsättningar på nära 1 miljard kronor. Vi är just nu i färd med att utarbeta tekniken för hur det här ska kunna tillämpas. Vi är naturligtvis oerhört angelägna om att den stora inkomstminskning det handlar om för denna skattenedsätt- ning också kan resultera i en förbättring av vår miljö. Jag hoppas att vi kan hitta rätt i att understödja just sådana koldioxidneutrala bränslen i fortsättningen som avses med det här programmet.

Välfärdspolitiken

Anf. 33 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! Jag vill vända mig till statsministern med en fråga.

Det gäller det s.k. välfärdsbokslutet som presenterades häromdagen, där det visar sig att det på 90-talet, trots högre reallöner och högre dispo- nibla inkomster, fortfarande finns grupper som har halkat efter. Man exemplifierar med ensamstående mödrar, ungdomar, vissa invandrar- grupper osv. På 90-talet hade vi dels en internationell lågkonjunktur, dels en budgetsanering att jobba med. I dag på förmiddagen har finansutskot- tet haft en utfrågning angående ekonomin de kommande åren, och sam- stämmiga uppgifter säger att vi går in i en ny lågkonjunktur.

Då vill jag fråga statsministern: Hur ska vi jobba för att dessa männi- skor, i denna nya ekonomiska situation, inte ska få ännu sämre villkor? Jag tror att jag och statsministern är överens om att det är viktigt att vi

kan förbättra för dessa grupper. Är statsministern beredd att gå in i ett arbete där vi speciellt lyfter fram dessa grupper?

Anf. 34 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Ja, det är jag. Det är vad vi sysslar med i det samarbete vi har om ekonomi, sysselsättning, miljöfrågor och jämställdhetsfrågor mellan Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna. Självklart ska vi fortsätta med det.

Låt mig nämna en sak som jag tror är grunden för hela denna ansträngning. Var det någonting vi lärde oss under 90-talet var det att när massarbetslösheten får slå till och etablera sig är det nästintill omöjligt att bedriva en fördelningspolitik som fungerar. Då är slutsatsen given. Vi ska de kommande åren göra allt vi kan för att inte arbetslösheten ska växa igen. Det är en absolut förutsättning för att klara de fördelningsfrågor som Marie Engström tar upp.

Anf. 35 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! Jag tycker naturligtvis att jag till vissa delar får ett positivt svar från statsministern. Men jag efterlyser en större ansats i de här frågorna, att vi kanske jobbar ännu tuffare med dem och ställer upp precisa mål för hur vi ska komma till rätta med detta. En ensamstående mamma uttryckte det i en tidningsintervju häromdagen som att hennes enda alternativ var att antingen skaffa sig en karl eller att börja jobba svart. Det är inte riktigt meningen att vi ska föra en politik som försätter människor i den typen av valsituationer.

Anf. 36 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Jag vill inte kommentera det valet. Men det är klart att vi ska ha en större ansats – självklart.

Jag tror att den generella välfärdspolitiken fungerar. Jag tror att det går att komma väldigt långt med den typen av insatser. Men det bygger på det jag sade förut, att vi klarar sysselsättningen och att vi inte återigen börjar slarva med de offentliga finanserna. Det är också en basal förutsättning för att människor ska kunna lita på trygghetssystemen.

Även om jag kanske inte är tillräckligt visionär i mitt sätt att svara på frågan är svaret ändå präglat av mycket av bitter erfarenhet av hur det kan bli om man börjar slarva. Så var det på 90-talet.

Jag är så pass mycket praktisk politiker att jag vet att det är nu, det är nästa år, det är året därefter som människor vill se förbättringar. Då måste man också vara praktisk i sina ansatser. Jobben är oerhört centrala.

Hemligstämplad information

Anf. 37 INGEGERD SAARINEN (mp):

Fru talman! Min fråga är till försvarsministern.

En militär som har tagits av Säpo har läckt ut hemligstämplad information till ett av fyra konkurrerande företag som vill sälja helikoptrar till Sverige och Norge. En hemligstämplad rapport från den militära underrättelsetjänsten, MUST, bekräftar detta, och brottsutredning pågår.

Trots pågående brottsutredning om stora och enligt MUST solklara brott vill regeringen fullfölja affären.

Beslutet om köpet fattades på regeringssammanträdet i torsdags förmiddag, men på en presskonferens på torsdag eftermiddag förnekar försvarsministern att beslut har fattats.

Jag undrar: Varför hanterar försvarsministern frågan på det här sättet, som faktiskt kan uppfattas som att fara med osanning? Varför väljer försvarsministern att fullfölja affären fast brottsutredning pågår?

Anf. 38 Försvarsminister BJÖRN VON SYDOW (s):

Fru talman! Jag kan inte kommentera den förundersökning som pågår. Det är en sak för de rättsvårdande myndigheterna.

Myndigheterna som ansvarar för upphandlingen rapporterade till regeringen att man anser att man vidtagit alla de åtgärder som gör att staten hade möjlighet att göra en för staten förmånlig upphandling när det gällde kravspecifikation och finanser.

Regeringens praxis, och den är granskad av konstitutionsutskottet, vill jag minnas, medger att regeringen kan överväga en fråga vid ett regeringssammanträde, men senare fastställa när ärendet formellt är färdigbeslutat. Det var den bakgrund som fanns när jag redovisade hur förloppet förhöll sig den torsdagen.

Anf. 39 INGEGERD SAARINEN (mp):

Fru talman! Att man inte svarar går självfallet att ha förståelse för, men att svara på ett sätt som ger intryck av ett osant svar är svårare att förstå.

Anf. 40 Försvarsminister BJÖRN VON SYDOW (s):

Fru talman! Den form som gäller innebär att regeringen kan överväga ställningstaganden men att beslutet fattas först i den situation där regeringen konstaterar att ett ärende kan, som vi säger, lyftas in på listan. Det skedde några dagar efter det att regeringens diskussioner hade förevarit vid regeringssammanträdet.

Terrorismen

Anf. 41 LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Jag vill vända mig till statsministern.

Läget i världen är fortsatt dramatiskt, och vi har under frågestunden hört hur det tragiska som har hänt utnyttjas av vissa partier. De har fått utomordentliga svar av utrikesministern i dag. Jag tror att många i den stora majoritet som stöder regeringens agerande är intresserade av att höra också statsministerns bedömning av läget i mördarjakten.

Kommer den koalition som har bildats att hålla? Vilka är utsikterna till framgång? Finns det någon risk för att den svenska uppslutningen kring den här aktionen kommer att mattas?

Anf. 42 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! För oss har det varit viktigt att hela tiden säga att folkrätens principer ska gälla. USA är angripet på ett sådant sätt att FN anser

Prot. 2001/02:18
25 oktober

Frågestund

att USA har rätt att försvara sig självt – självförsvarsrätten, FN:s stadga, 51 §. Utifrån den utgångspunkten görs nu en militär insats i Afghanistan. Den insatsen ska också granskas utifrån folkrättens principer. Så sker.

Med det fasta stöd som finns internationellt för att hålla sig till folkrätten tror jag att staterna kommer att hålla samman mot terrorismen. Det innebär inte att någon av oss tycker att detta är en behaglig tid att leva i. Det är smärtsamt och fyllt av plåga. Men alternativet, att inte ta terrorismens hot på allvar, att inte idka självförsvar, skulle vara att skicka en signal som på sikt skulle kunna visa sig skapa ett samhälle som ingen av oss vill leva i.

Anf. 43 LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Jag tackar för det. Jag uppskattar det mycket.

Det finns nu alltfler tecken på att terrorismen också tar till biologiska vapen. Det vore intressant att höra om regeringen vågar ha någon bedömning på den punkten. Är det så att de dåd som har konstaterats i USA kan förklaras med terrorism?

Jag vill också upprepa frågan: Vilken är regeringens bedömning av möjligheterna till framgång i kampen mot den internationella terrorismen?

Anf. 44 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Den sista frågan först. Vi har svårt att göra en bedömning av om de insatser som nu görs kommer att visa sig i slutändan vara framgångsrika. Det är väldigt svårt att göra en sådan bedömning.

En sak vet jag, och där är jag rätt säker i min bedömning, gör man ingenting nu skapar vi en situation som kommer att resultera i ett läge som är etter värre. Det är en bedömning naturligtvis.

Koalitionens kommer att hålla ihop. Det är jag övertygad om. Mellan det som nu sker, exempelvis spridning av mjältbrandsbakterier i USA, och det som skedde den 11 september finns ingen konstaterad koppling i något slags objektivet material, annat än en massa brev, påståenden och olika typer av uttalanden som knyter ihop de två sakerna. Var sak för sig är allvarlig nog och skapar naturligtvis det som terror syftar till att skapa, människors oro, ängslan och rädsla. Ett sådant samhälle vill ingen av oss leva i.

Vårdsektorn

Anf. 45 ANNA KINBERG (m):

Fru talman! Jag har en fråga till näringsminister Björn Rosengren.

Den mest kvinnodominerade sektorn på arbetsmarknaden är den offentliga vårdsektorn. Där finns också sämst löner och sämst utvecklingsmöjligheter. Nu börjar vi se vad som händer i de fall politikerna har vågat släppa makt till dem som verkligen kan göra jobbet.

Privata entreprenörer inom vården ger bättre möjligheter till inflytande, bättre löner och bättre kvalitet. Kommunal har undersökt detta bland sina medlemmar, och de har visat sig positiva till detta. Vårdförbundet säger att konkurrens driver upp lönerna.

Hemma i Norrbotten har Björn Rosengren sagt tvärt nej till privatiseringar i kommunerna och gått ut tillsammans med Kommunal och sagt att det nu är stopp.

Varför vill näringsministern hindra kvinnor från att få bättre villkor på arbetsmarknaden?

Prot. 2001/02:18
25 oktober

Frågestund

Anf. 46 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Vi i Norrbotten anser att den bästa vården får vi genom att den är offentlig. Vi har också kunnat redovisa detta. Det har gått att konstatera att de privatiseringar som har skett – helt eller delvis – inte har gjort det bättre för någon, varken för dem som konsumerar eller för dem som producerar vården.

Det finns också en annan utgångspunkt som vi tycker är viktig, nämligen att vården ska vara lika för alla. Om jag är fattig, har det svårt och har cancer, ska jag ha rätt till samma vård som om jag har mycket pengar och möjligheter. Det är det som är tyngdpunkten, och det är det som är skälet till att vi har gjort detta manifest mellan socialdemokraterna och Kommunal i Norrbotten.

Anf. 47 ANNA KINBERG (m):

Fru talman! Nu är tiden knapp i en sådan här typ av debatt, och vi hinner inte kasta alla undersökningar i ansiktet på varandra. De jag har tagit del, bl.a. bland Kommunals egna medlemmar, visar ändå att det finns en fördel för de kvinnodominerade låglönegrupperna när man kan välja mellan flera olika arbetsgivare.

Varför gäller detta inte i Norrbotten? Varför skulle inte Kommunals medlemmar ha rätt när de säger att det blir bättre med fler entreprenörer? Beror det på att det är mest kvinnor?

Anf. 48 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Vi kan göra en jämförelse med det mest privata vi har i Sverige, nämligen detaljhandeln. I detaljhandeln är det inga vidare löner.

Det är viktigt att säga att det är Kommunals medlemmar, de kommunalt anställda, som tillsammans med oss har gjort denna bedömning. Det är inte jag utan vi tillsammans som har haft som utgångspunkt vad som är bäst för konsumenterna av vården och för dem som producerar denna.

Det innebär inte självklart att det inte går att ha vissa privata alternativ, men huvudspåret – tyngdpunkten – när det gäller att verkställa den generella välfärdspolitiken ska ske offentligt. Det är det bärande i detta manifest.

Den nationella insatsstyrkan

Anf. 49 RAGNWI MARCELIND (kd):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till statsminister Göran Persson.

Statsministern har uttalat sig i ett antal olika sammanhang om att regeringen har för avsikt att nu höja beredskapen mot terroråd. I Sverige finns en styrka som polisiärt har huvudansvaret för terrorbekämpning, Nationella insatsstyrkan. Har regeringen och Göran Persson för avsikt att

höja Nationella insatsstyrkans beredskap och förbättra deras arbetsmetoder för att säkra att deras insatser ska kunna användas vid ett eventuellt terrordåd? Som det ser ut i dag används de mest för att befolka polisbilarna i Stockholms län och idka utryckningsverksamhet i stället för den verksamhet deras uppgift i huvudsak är inriktad på.

Anf. 50 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Hur polisen organiserar sitt arbete är inte regeringens uppgift att tala om. Det är myndigheten själv som avgör detta. Jag har förtroende för polisledningen både i Stockholms län och i Rikspolisstyrelsen. Vi ska se till så att de får tillräckliga resurser att fullgöra sitt arbete. Självklart ska den nationella insatsstyrka som finns användas för sin uppgift när det är ett sådant läge att insatsstyrkan sätts in som insatsstyrka. I andra sammanhang får polisledningen själv bedöma i vilken utsträckning man vill ta resurserna i anspråk.

Anf. 51 RAGNWI MARCELIND (kd):

Fru talman! Det var min följdfråga till statsministern: Har statsministern för avsikt att ge Rikspolisstyrelsen möjlighet att ta initiativ till att göra någonting åt situationen? Göran Persson går ut i den ena intervjun efter den andra och säger att Sverige ska höja beredskapen. På vilket sätt avser Sverige att höja beredskapen om den främsta representanten i terrorbekämpningen lever på sparlåga?

Anf. 52 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Den resursen finns där. Lyckligtvis är insatserna mot olika typer av terroraktiviteter bredare än bara Nationella insatsstyrkan. Jag talade om detta i partiledardebatten i förra veckan och i regeringsförklaringen. Vi går från regeringens sida igenom hela det sätt som Myndighetssverige arbetar på, allt från polisen över till våra myndigheter på smittskyddsområdet, till våra länsstyrelser över till kommunerna och över till dem som sysslar med information. Vi går igenom helheten.

Sedan höjer vi beredskapen på de områden där våra myndigheter finner det befogat att nu höja beredskapen. Det finns inga signaler från polisen om att de inte skulle klara sin uppgift.

Svensk handel

Anf. 53 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Fru talman! Jag vill ställa min fråga till näringsministern. Den gäller utvecklingen inom svensk handel.

Ofta handlar debatten i dag om hur folk i landsbygd har problem med att ha affären kvar. Men jag anser att problemet är större än så. Även de som bor i tätorter och de som bor i storstäder och i förorter har med tanke på strukturomvandlingen under 1990-talet fått problem med närheten till en butik. Vi får köra allt längre sträckor för att kunna köpa skor, kylskåp osv. Detta kräver oftast att man har bil.

Hur ser näringsministern på utvecklingen, och ska marknadskrafterna få styra fritt?

Anf. 54 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Den utveckling som sker inom handeln bygger mycket på en stark rationalisering. Det går att se både fördelar och nackdelar i detta. De stora koncentrationer som sker inom handeln inom olika produktområden som t.ex. TV och radio har medfört att det är avsevärt lägre priser i dag än tidigare. Det är en fördel.

När det gäller mindre butiker och liknande i storstäder är mitt intryck att det har blivit fler mindre butiker som har öppet längre. Däremot kanske varusortimentet inte är det bästa eller det man söker.

I den regionalpolitiska propositionen uttrycks angående lanthandeln att det ska ges möjligheter och visst stöd så att det går att upprätthålla lanthandeln på ett helt annat sätt än tidigare.

Anf. 55 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Fru talman! Jag delar näringsministerns syn om att det är positivt med lägre priser, men det får också konsekvenser inte minst vad gäller servicen till oss medborgare och kunder när vi behöver en närhet till butiken.

Det finns i dag ett åtgärdsprogram vad gäller lanthandeln. Men inför framtiden borde vi titta på den utarmning av servicen som pågår inom fackhandeln i ett längre perspektiv. Kan näringsministern tänka sig att titta på de konsekvenser som har uppenbarat sig och sätta upp mål för framtiden?

Anf. 56 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Jag tycker självklart att detta är en viktig fråga. Låt oss ändå uttrycka att vi tittar på detta och att vi får se vad som händer och vilka konsekvenser det får. Den utveckling som har skett har haft mycket positivt med sig och självklart också mycket negativt. Låt oss titta på det.

Euron

Anf. 57 BJÖRN VON DER ESCH (kd):

Fru talman! Om drygt två månader kommer euron att införas i tolv av EU-länderna. Det är väl en av de största ekonomiska händelser som många av oss någonsin får vara med om. Inför det senaste mötet nere i Gent sades det att man skulle informera stats- och regeringscheferna, eller finansministrarna – jag vet inte vem ska ställa frågan till – om hur arbetet med att få ut mynten och valutan fortskrider. Det är en enorm arbetsuppgift. Det är väldigt viktigt att det går utan några som helst störningar.

Jag skulle gärna vilja höra om det finns sådan information att ge till svenska folket.

Anf. 58 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Vi har sedan över ett år tillbaka kontinuerligt gett information till både svenska folket, hushållen, och företagen om euron. När vi står inför att det nu vid årsskiftet blir sedlar och mynt, när den faktiska situationen med den nya växelkursen inträffar, är det oerhört

viktigt med en bra informationsinsats. Det lämnas regelbundet information på finansministermötena om de olika ländernas insatser.

Vi har i Sverige också startat ett arbete sedan ett par år tillbaka tillsammans med arbetsmarknadens parter, både arbetsgivare och fackliga organisationer, och småföretag och gör gemensamma informationsinsatser.

Vägsaltet

Anf. 59 KENNETH JOHANSSON (c):

Fru talman! Vi går mot vinter och vinterväglag, och vinterdäcken ska på, och på vägarna kommer vägsaltet att spridas. I Dalarna spreds förra vintern över 13 000 ton salt på 95 mil vägar. Det är naturligtvis ett vällovligt syfte, men saltet innebär också miljöproblem. Växter skadas utefter vägarna, vattentäcker påverkas och korrosionsproblem uppstår. Vid ogynnsamma förhållanden kan saltet nå grundvattnet. Vägverket måste ytterligare minska användningen av vägsalt utan att försämra trafiksäkerhet eller framkomlighet.

Jag skulle vilja fråga näringsministern: Delar näringsministern min uppfattning att vägsaltet successivt ska fasas ut? Är regeringen i så fall beredd att satsa mer på forskning och utvecklingsarbete för att hitta ersättningspreparat?

Anf. 60 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Jag delar den uppfattningen. Vägverket försöker också hela tiden undvika att använda salt. Men det finns en balans mellan trafiksäkerhet och att salta vägarna. Det finns ju län som inte saltar vägarna, bl.a. Norrbotten – om jag får nämna det en gång till – som klarar sig utan salt.

Med detta vill jag säga att det finns en balans mellan ambitionen att ha hög trafiksäkerhet och att från miljösynpunkt använda så lite salt som möjligt. Jag delar den uppfattningen.

Anf. 61 KENNETH JOHANSSON (c):

Fru talman! Det var bra. Jag har samma uppfattning, att det är en balansgång. Miljöproblemen måste klaras, och samtidigt måste nollvisionen ligga fast. Men det som är viktigare än ett allmänt uttalande är att gå från ord till handling och se till att det blir ännu mer satsning på att hitta miljövänliga alternativ.

Därför vill jag upprepa frågan om näringsministern och regeringen är beredda att satsa mer resurser på forskning, och mer än vad man gör i dag, och beredda på att satsa mer på utvecklingsarbete, och mer än vad man gör i dag.

Anf. 62 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Jag tror att det väsentliga här ändå är att man när det gäller vägarna har ett sådant underhåll och en sådan kvalitet och intensitet i underhållet att man kan undvika salt eller inte behöver ha så mycket salt. Det är det som är frågan.

När det gäller forskningen är det självklart att vi bör satsa på den. Sedan kommer frågan hur mycket, i förhållande till alla andra satsningar vi gör när det gäller denna fråga.

EU:s gränser

Prot. 2001/02:18
25 oktober

Frågestund

Anf. 63 JOHAN PEHRSON (fp):

Fru talman! Jag har en fråga till utrikesminister Anna Lindh. Det gäller bilden av Europeiska unionen och det faktum att gränserna blir alltmer täta och svåra att tränga igenom för människor från andra delar av världen. Detta leder till en rad mänskliga katastrofer i det som kallas flyktingsmuggling.

Jag undrar hur utrikesminister Anna Lindh tänker förändra Europeiska unionen i grunden, så att gränserna inte är så täta att människor tvingas fly till vår del av världen under så vidriga förhållanden, i containrar, i plastbåtar, ihopkopplade med bildäck, eller under bussar, som man försöker göra i dag för att ha en chans att över huvud taget komma till vår del av världen.

Anf. 64 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Maj-Inger Klingvall, som hanterar flyktingfrågorna, arbetar mycket inom EU med att vi ska uppfylla det vi har satt som mål, nämligen att EU ska vara en öppen union, att vi ska bidra både till att förebygga de stora problem runtom i världen som leder till flyktingkatastrofer och till att vi har en generös flyktingpolitik för dem som behöver komma till Europa. Syftet är att man ska just undvika att det blir flyktingsmugglarna och de kriminella som hanterar detta, så att det finns riktiga möjligheter för flyktingarna att komma hit.

När det däremot gäller hur detta arbete bedrivs, de exakta reglerna och hur de förändras föreslår jag, fru talman, att frågeställaren går till Maj-Inger Klingvall.

Anf. 65 JOHAN PEHRSON (fp):

Fru talman! Jag vill gärna gå på huvudchefen för Utrikesdepartementet, för det gäller hela bilden av Europeiska unionen. Det är en union som gör sitt bästa för att finna ett syfte, som vi gärna vill kalla mänskliga rättigheter, humanitet osv. Men detta uppfylls inte i dag. Vi vet att en mängd människor dör varje dag i sina försök att ta sig till vår del av världen.

De resultat som kommer ut från Europeiska unionen – visserligen kanske inte när utrikesminister Anna Lindh förhandlar – är hårdare tag och hårdare straff för flyktingsmuggling. En del tror att detta leder till att den slutar.

Jag tror att det leder till att människor kommer att hamna i ännu vidrigare förhållanden, ännu trängre utrymmen och ännu sämre båtar och till ett ännu högre pris. Lidandet och de mänskliga katastroferna upphör inte.

Det här borde tas upp på den högsta nivån, för det handlar om den långsiktiga bilden av vår union, som både jag och utrikesministern tycker är väldigt bra.

Anf. 66 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Jag kan hålla med frågeställaren om att det här är ett väldigt stort problem. De fina mål vi har tagit överensstämmer inte med verkligheten och vad vi ser i verkligheten. Däremot hur arbetet för att vi också praktiskt ska få en humanare, mänskligare och bättre flyktingpolitik måste frågeställaren ta upp med den minister som dagligen arbetar mycket hårt med de frågorna, nämligen Maj-Inger Klingvall.

Företagsnedläggelser

Anf. 67 REYNOLDH FURUSTRAND (s):

Fru talman! Jag skulle vilja återgå till frågan om företagsnedläggelser, fast kanske ur ett annat perspektiv. Det vi nu ser hända i Katrineholm och på andra orter kan bli en tragedi för hela samhällen om inte åtgärder vidtas. Jag tror att det tidigt måste skapas en dialog mellan samhälle, företagare och fackliga organisationer. Dessvärre inträffar det här inte bara i Sverige, utan i hela Europa.

Min fråga är: Är regeringen beredd att vidta några åtgärder på europeisk nivå för att på sikt motverka de mycket starka obalanser i den utveckling vi ser och som ligger i stora strukturförändringar och företagsnedläggelser? Antingen statsministern eller näringsministern kan svara på frågan.

Anf. 68 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Det förs en dialog, och det förs också konstruktiva diskussioner inom ministerrådet. Jag tänker närmast på det råd som handlägger arbetsmarknadssociala frågor. Bl.a. har vi under vårt ordförandeskap tagit fram en regel och ett direktiv som handlar om att vi ska ha en information ungefär på samma sätt som vi har i medbestämmandelagen i Sverige.

Självfallet förs det en allmän diskussion om detta. Vad vi nu ser är stora internationella företag, oftast lika stora som små stater, som sitter någonstans i världen och fattar beslut om att göra företagsnedläggelser, inte på grund av att det går bra eller dåligt utan mer med utgångspunkt från att det handlar om att förändra företagens struktur. Det ser vi mycket nu, och vi kommer att få se mer av detta.

Det som är den svenska linjen är att vi tillser att vi har sådan produktion som har sådant kunskapsinnehåll att det inte bara går att flytta till ett låglöneland eller går att hantera på det sätt som många av den här typen av företag hanteras från ägarna.

Vänertrafiken

Anf. 69 INGEMAR VÄNERLÖV (kd):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till näringsministern som handlar om Vänersjöfarten. Under förra riksmötet ställde jag till näringsministern ett par skriftliga frågor om den stagnerande Vänersjöfarten, där Vänerhamn nu börjar säga upp folk.

I ett skriftligt svar den 3 maj i år slår han fast:

”Regeringen följer Vänertrafikens utveckling för att försäkra sig om att det även i framtiden kommer att finnas infrastrukturella förutsättningar att bedriva handelssjöfart på Vänern.”

Likadant stod det att läsa i budgetpropositionen för ett år sedan. Men hittills verkar det mest vara en läpparnas bekännelse, eftersom Vänersjöfarten fortsätter att långsamt demonteras. Det blir än mer tydligt när man läser i infrastrukturpropositionen, där Vänersjöfarten bara omnämns med ett par rader. Där konstaterar man att den har tappat marknadsandelar, och inga åtgärder vidtas för att vända utvecklingen.

Jag vet att man har gett 5 miljoner kronor till Vänerrådet, och jag vet att Godstransportdelegationens betänkande för närvarande bereds. Men Vänersjöfartens läge är akut. Det måste till åtgärder nu! Medan gräset växer får inte kon dö.

Jag undrar vilka åtgärder ministern ämnar vidta.

Anf. 70 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! För det första har regeringen gett 5 miljoner kronor till Vänersjöfartsrådet.

För det andra har kommunerna tillsammans samlat ihop 5 miljoner. Det blir 10 miljoner kronor.

Därtill kommer att Vänersjöfarten konkurrerar med tåg, och tåg är billigare.

Jag vidhåller det som jag tidigare har sagt: Vi tittar på detta och vi följer det noga. Men vi kan inte heller ha en ordning där vi starkt subventionerar någonting där vi har andra alternativ som är lika miljövänliga.

Anf. 71 ANDRE VICE TALMANNEN:

Tack! Därmed är denna veckas frågestund avslutad.

Jag tackar regeringens ledamöter liksom kammarens ledamöter för deltagande och även de åhörare som har varit närvarande.

2 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 19 oktober.

3 § Avsägelse

Andre vice talmannen meddelade att *Laila Bäck* (s) avsagt sig uppdraget som ledamot av riksdagen fr.o.m. den 25 oktober.

Kammaren biföll denna avsägelse.

4 § Anmälan om sammansatta utrikes- och försvarsutskottet

Andre vice talmannen anmälde att av till kammarkansliet inkomna protokollsutdrag framgick att utrikesutskottet och försvarsutskottet hade

enligt 4 kap. 8 § riksdagsordningen genom beslut den 23 oktober 2001 överenskommit att genom deputerade i sammansatt utskott gemensamt bereda delar av regeringens proposition 2001/02:10 *Fortsatt förnyelse av totalförsvaret* jämte motioner.

Protokollsutdragen hade delats ut till kammarens ledamöter.

Protokollsutdragen hade följande lydelse:

Utrikesutskottet

Utdrag ur protokoll 2001/02:3

Sammanträdesdag: 2001-10-23

Sammanträdestid: 11.00–12.25

§ 9 Sammansatt utrikes- och försvarsutskott (UFöU)

Föredras inkommet förslag om sammansatt utrikes- och försvarsutskott (utdrag ur försvarsutskottets protokoll 2001/02:5 § 5; bilaga 2).

Utskottet beslutar i enlighet med försvarsutskottets förslag.

Denna paragraf förklarades omedelbart justerad.

§ 10 Val av deputerade till UFöU

Som deputerade till sammansatta utrikes- och försvarsutskottet (UFöU) valdes från utrikesutskottet:

Ledamöter

Viola Furubjelke (s)

Urban Ahlin (s)

Carina Hägg (s)

Göran Lennmarker (m)

Sten Tolgfors (m)

Murad Artin (v)

Holger Gustafsson (kd)

Marianne Andersson (c)

Suppleanter:

Berndt Ekholm (s)

Sören Lekberg (s)

Agneta Brendt (s)

Karin Enström (m)

Bertil Persson (m)

Eva Zetterberg (v)

Jan Erik Ågren (kd)

Karl-Göran Biörsmark (fp)

Marianne Samuelsson (mp)

Denna paragraf förklarades omedelbart justerad.

Vid protokollet

Maria Stridsman

Rätt utdraget intygar:
Maria Stridsman
Försvarsutskottet
Utskottssammanträde
Utdrag ur protokoll 2001/02:5
Torsdagen den 18 oktober 2001

§ 5 Förslag till UU om sammansatt utrikes- och försvarsutskott

Enligt riksdagsordningen 4 kap. 8 § kan utskott överenskomma med annat utskott att de skall bereda ärende gemensamt genom deputerade i sammansatt utskott.

Regeringen har i prop. 2001/02:10 Fortsatt förnyelse av totalförsvaret – som remitterats till försvarsutskottet för beredning – hemställt om riksdagsbeslut i ärende som även berör utrikesutskottets beredningsområde.

Försvarsutskottet beslutar föreslå utrikesutskottet att hänskjuta till gemensam beredning i sammansatt utskott:

dels regeringens förslag (nr 7) om godkännande av avtal till stöd för industrisamarbete inom försvarsmaterielområdet,

dels följande avsnitt i propositionen:

- Kap 4 Internationell utveckling
- Kap 5 Konsekvenser för svensk säkerhetspolitik
- Kap 8 Civil internationell fredsfrämjande, förtroendeskapande och humanitär verksamhet
- Kap 15.3 Godkännande av avtal om stöd till industrisamarbete

dels motionerna:

Fö8 (mp) yrkandena 6–7, Fö9 (m) yrkande 2, Fö10 (fp) yrkandena 2–3, Fö11 (v) och Fö12 (v) yrkandena 1,5 och 8

Denna paragraf förklaras omedelbart justerat.

Vid protokollet:
Satu Saariniemi

Justerat den 18 oktober 2001
Henrik Landerholm

Rätt utdraget intygar:
Jimmy Lee Ormi

5 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2001/02:29

Till riksdagen

Interpellation 2001/02:29 av Cathrine Pålsson (kd) om djurskyddet på svenska slakterier.

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 2 november 2001.

Skälet till dröjsmålet är utlandsresa.

Stockholm den 22 oktober 2001

Jordbruksdepartementet

Margareta Winberg

Enligt uppdrag

Mats Wiberg

Tf expeditionschef

6 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2001/02:36 till skatteutskottet

2001/02:41 till bostadsutskottet

2001/02:43 och 45 till skatteutskottet

Förslag

2001/02:RR7 till försvarsutskottet

Motioner

2001/02:Sk5–Sk8 till skatteutskottet

Svar på interpellation

7 § Svar på interpellation 2001/02:26 om den ekonomiska utvecklingen

Anf. 72 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Gunnar Hökmark har ställt frågan huruvida regeringen är beredd att redovisa en annan bedömning av den ekonomiska utvecklingen än den som redovisas i budgetpropositionen. Hökmark frågar också om en eventuell justering av prognosen får konsekvenser för budgetpolitiken.

Den bedömning som gjordes i budgetpropositionen bygger på en tydlig försvagning av den internationella konjunkturen, vilket i hög grad påverkar Sverige. Den svenska exporten har varit svag hittills i år och det är mycket som tyder på att exporten kommer att minska något i år. Dessutom har den globala börsnedgången inneburit lägre aktievärden i Sverige, vilket i sin tur har bidragit till att tillväxten i hushållens konsumtion har dämpats.

Läget på arbetsmarknaden har fortsatt att utvecklas väl, och faktiskt mer positivt än vad som förutsågs i budgetpropositionen. Ökad sysselsättning och lägre arbetslöshet är naturligtvis ett huvudmål för den ekonomiska politiken, men den är också av stor betydelse för hushållens konsumtionsbenägenhet och de offentliga finanserna.

Det bör understrykas att den ekonomiska utvecklingen i Sverige och i vår omvärld är mycket svårbedömd i dagsläget. Terrordåden i Förenta staterna och händelserna i Afghanistan har ytterligare ökat den politiska och ekonomiska osäkerheten.

Det är dock viktigt att komma ihåg att flera omständigheter bidrar till att det finns förutsättningar för att tillväxten trots allt kan hållas uppe såväl internationellt som i Sverige. Försvagningen av den globala konjunkturen har inneburit ett lägre pristryck, vilket bl.a. har tagit sig uttryck i fallande oljepriser. Därmed har betydande räntesänkningar kunnat genomföras runtom i världen. I bl.a. Förenta staterna och Sverige sker dessutom betydande finanspolitiska lättnader. I Sverige väntas sänkta inkomstskatter, införandet av maxtaxan i barnomsorgen och andra reformer bidra till att ökningen i hushållens köpkraft nästa år blir den kraftigaste sedan mitten av 1960-talet, ca 5,5 %. Därmed finns det utrymme för både en god konsumtionsökning och ett ökat sparande. Den svaga kronan innebär visserligen en inflationsrisk men medför samtidigt en kraftig stimulans till svensk industri. Vad gäller inflationen delar vi Riksbankens uppfattning att uppgången i år till stor del är tillfällig och att inflationen kommer att sjunka till omkring 2 % under nästa år.

I budgetpropositionen beräknades bruttonationalprodukten öka med 2,4 % nästa år. Andra konjunkturbedömningar som har presenterats efter det att budgetpropositionen lämnades till riksdagen ligger i genomsnitt på en BNP-tillväxt på drygt 2 % för nästa år. T.ex. förutser Riksbanken i den inflationsrapport som publicerades förra veckan en BNP-tillväxt på 2,2 % för nästa år, vilket alltså bara är marginellt lägre än den bedömning som gjordes i budgetpropositionen.

I budgetpropositionen presenterades två alternativa scenarier. I ett högtillväxtalternativ antas arbetsmarknaden fungera bättre och regeringens sysselsättningsmål nås år 2004. I ett lågtillväxtalternativ antas den internationella konjunkturavmattningen bli betydligt mer utdragen än i det basalternativ som budgetpropositionen baseras på. I lågtillväxtscenariot blir BNP-tillväxten endast 0,6 % nästa år. Trots den svaga BNP-utvecklingen i lågtillväxtscenariot beräknas den offentliga sektorns finansiella sparande vara positivt och utgiftstaket upprätthållas med smärre utgiftsbegränsningar. I de senaste prognoserna från andra konjunkturbedömare förutses alltså en betydligt högre tillväxt än i det lågtillväxtscenariot som ingick i budgetpropositionen.

Sammanfattningsvis är osäkerheten om den framtida ekonomiska utvecklingen stor. Det är dock för tidigt att säga vilka de samlade effekterna blir av den senaste tidens händelser och av vidtagna ekonomiskpolitiska åtgärder. Bedömningen av den ekonomiska utvecklingen som gjordes i budgetpropositionen ligger därför fast. Det finns heller inte någon anledning att ändra budgetpolitiken.

Prot. 2001/02:18
25 oktober

Svar på interpellation

Anf. 73 GUNNAR HÖKMARK (m):

Fru talman! Jag ska be att få tacka finansministern för svaret på min interpellation. Jag vill gärna hålla med honom om en sak, och det är att osäkerheten om den ekonomiska utvecklingen är mycket stor. Det är möjligtvis därför som jag också är lite grann förvånad över svaret.

I en tid av växande osäkerhet om vart ekonomin ska gå verkar det inte finnas någon vilja eller beredskap från regeringens och finansministerns sida att öka säkerheten. I går fick vi nyheten om nedläggningar i Katrineholm. Under våren och hösten har vi hört om nedläggningar på ort efter ort och i företag efter företag. I dag har vi de mest omfattande varslen sedan 1993.

Vi har också sett andra förändringar slå igenom på ett omskakande sätt. Under våren såg vi hur mycket av den amerikanska ekonomin utvecklades i fel riktning. Efter den 11 september har vi sett hur osäkerheten ytterligare har förvärrat och försvårat den ekonomiska utvecklingen.

Det är i det här sammanhanget som jag har ställt min interpellation. De förutsättningar som regeringen grundade sin budgetproposition på kan sägas vara lite väl optimistiska med tanke på hur vårens internationella ekonomiska utveckling såg ut, men det må vara en sak. Men det vi vet i efterhand, både om vårens utveckling och om det som därefter har hänt, gör ju klart att man måste vara beredd att ha en annan syn på de bedömningar som gjordes av det material som fanns, oavsett hur man i dag bedömer det materialet.

Regeringen räknar med att vi redan nästa år ska ha en rätt hög tillväxt. Det innebär att Sverige i praktiken inte kommer att ha drabbats av något dopp i den ekonomiska utvecklingen annat än ett marginellt sådant i år. Man räknar också med att vi kommer att ha en minskande arbetslöshet. Efter att en stor finansiell och ekonomisk bubbla har spruckit, efter att en omfattande politisk osäkerhet har börjat sprida ut sig över världen och efter en lång rad olika nedjusteringar av ekonomiska prognoser räknar regeringen uppenbarligen fortfarande med att ingenting egentligen har förändrats. De senaste dagarna har OECD uppdaterat sina prognoser över världsekonomin utveckling. I sitt arbetsmaterial räknar man med en halvering av den internationella ekonomins utveckling.

I dag på morgonen fick vi Konjunkturinstitutets rapporter om utvecklingen inom tillverkningsindustrin och tjänsteindustrin. Det är prognoser som ger mycket mörka bilder av vad som nu händer. Nästan vartenda prognosinstitut som har gjort en bedömning av ekonomin, och som har kunnat ta hänsyn till vårens utveckling i den amerikanska ekonomin och det som nu präglar ekonomins utveckling efter den 11 september, gör nedrevideringar. En del gör mer omfattande nedrevideringar och andra gör mindre omfattande nedrevideringar, men genomgående är att en mörkare syn på den ekonomiska utvecklingen nu slår rot.

Det är mot den här bakgrunden som jag måste ställa en fråga till finansministern om en mening som förbryllar mycket. I slutet av svaret står det: "Bedömningen av den ekonomiska utvecklingen som gjordes i budgetpropositionen ligger därför fast. Det finns heller inte någon anledning att ändra budgetpolitiken."

Jag skulle vilja fråga finansministern: Är det verkligen så att regeringen har samma bedömning av den ekonomiska utvecklingen som när ni förhandlade med Miljöpartiet och Vänsterpartiet när ni lade fram er

budgetproposition? Har ni inte någon annan bedömning? I så fall är det oerhört allvarligt. Då har ni inte heller någon beredskap att möta den utveckling som alltfler spår är på väg.

Prot. 2001/02:18
25 oktober

Svar på interpellation

Anf. 74 MATS ODELL (kd):

Fru talman! Jag skulle vilja förskjuta fokus lite grann från de mer kortsiktiga konjunkturbedömningarna. Jag instämmer helt i Gunnar Hökmarks analys. Men det som nu händer i t.ex. Katrineholm och det som har hänt i Hällefors och runtomkring i vårt land med varsel och uppsägningar är ju inte ett resultat av händelserna den 11 september. Det är snarare ett resultat av en långsiktig problematik som har att göra med framför allt arbetsmarknadens funktionssätt och lönebildningen i vårt land. Därför blir man inte särskilt förvånad när man läser finansministerns svar på Gunnar Hökmarks interpellation. Det mesta ligger fast, eller det är för tidigt att säga någonting, enligt Bosse Ringholm.

Jag tror att finanspolitiken kommer att fungera ganska väl trots allt. Ni har ju valåret framför er, som vi alla. Ni har kryddat ordentligt när det gäller att öka utgifter och sänka skatter. Nu blir det ett ordentligt dopp i konjunkturen. Där kan man säga att ni har haft större tur än ni förtjänar. I den delen tror jag att det kan fungera hyfsat. Penningpolitiken sköter ju Riksbanken.

Fru talman! Det stora problem som regeringen inte tar tag i är strukturlinjen. Det är precis som finansministern påpekar i sitt svar, nämligen att det finns tre alternativ. Det finns ett basalternativ, ett lågtillväxtalternativ och ett högtillväxtalternativ. Finansministern understryker t.o.m. i sitt svar att högtillväxtalternativet skiljer sig just på en punkt, nämligen att där fungerar arbetsmarknaden bättre.

Mot denna bakgrund är min fråga: Varför är inte regeringen åtminstone beredd att vidta sådana åtgärder som EU-kommissionen, Ekofin, där Bosse Ringholm själv var ordförande för ett halvår sedan, OECD, Internationella valutafonden och de flesta oberoende ekonomer föreslår för att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt och lönebildningen? Detta med dålig lönebildning och en stel arbetsmarknad har ju varit svensk ekonomis akilleshäla i det förgångna, och vi ser det nu också.

Senaste numret av tidningen Kommunaktuellt basunerar ut att åtta av tio av landets kommuner inte klarar av sina budgetar för att ta hand om våra gamla och långvarigt sjuka trots den höga skattenivån och den relativt sett goda konjunktur som vi har haft. Här finns alltså strukturella problem som måste åtgärdas oavsett om konjunkturen går upp eller ned. Jag skulle vilja säga att det är ännu mer angeläget när konjunkturen går upp. När konjunkturen vänder når vi annars ganska snart de flaskhalsar som gör att Riksbanken måste slå till och höja räntan för att undvika inflationsimpulser.

Min fråga till finansministern är: Även om ni inte är beredda att göra några förändringar i finanspolitiken, Bosse Ringholm, kan det ändå inte vara läge nu, i den avmattning av konjunkturen som sker, att försöka rätta till några av de mest seglivade strukturella problem som har gjort att vårt land har halkat nedåt från 4:e plats i OECD-ländernas välfärdsliga 1970 till 17:e plats 2002? Det finns länder som har gått åt andra hållet. Irland har t.ex. klättrat från 13:e plats 1998, till 8:e plats 1999 och nu till 5:e plats 2000. Irland har antagit globaliseringens utmaningar och blivit

en vinnare. Det skulle Sverige också kunna bli om regeringen hade modet att ta sig an pedagogiken och politiken att försöka komma åt de svåra strukturella problem som ligger bakom vår rutschkana i OECD-ländernas välfärdsliga.

Anf. 75 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Jag delar Mats Odells uppfattning att finanspolitiken har alla förutsättningar att kunna fungera väl. Ett av skälen till att finanspolitiken kommer att kunna fungera väl i det här läget är att vi har möjligheter till en stark finanspolitisk stimulans av vår ekonomi. Den är kanske större än i något annat land i Europa. Bakgrunden till det är att vi har bedrivit ett mycket framgångsrikt ekonomiskt arbete under 90-talet för att sopa upp efter den borgerliga regeringen som lämnade ifrån sig katastrofalt stora skulder och obalanser i ekonomin.

Den framgång som vi har haft i den ekonomiska politiken de senaste åren har också manifesterats av att vi har större offentliga marginaler i finanserna än vad de flesta andra länder har. Jag träffade mina kolleger i EU häromdagen. Då såg jag att det tyvärr är så att EU-länderna t.o.m. har ett visst underskott i de offentliga finanserna i år. Det beräknas vara så även nästa år. Vi har ett överskott på 4 % i år, och räknar med att få ett överskott även under nästa år. Även i det s.k. lågtillväxtalternativet finns det förutsättningar för ett offentligt överskott. Det talar naturligtvis för att det är rätt som Odell säger att finanspolitiken kommer att kunna fungera väl.

Jag tycker att det som jag hör från Gunnar Hökmark och Mats Odell är lite märkligt utifrån två utgångspunkter. Det ena är att Gunnar Hökmark inte tycks ha uppfattat – och det är naturligtvis medvetet – att det från början fanns med ett alternativt synsätt i finansplanen om vi kommer att få en mindre stark utveckling framöver än vad vi tror. I vårt grundalternativ ligger det någon förbättring av den ekonomiska utvecklingen nästa år. Skulle det bli så att den tidpunkten förskjuts, framför allt i den amerikanska konjunkturen, så att USA:s efterfrågan inte kommer att vara så snabb och stark som vi har trott, finns det ett alternativ som det har resonerats om i finansplanen men som Gunnar Hökmark ständigt förbiser. Vi har där noterat att vi har en beredskap, en ytterligare marginal, i de offentliga finanserna för att hantera en sådan situation.

Det som Hökmark ännu inte har rekommenderat men säkerligen kommer att rekommendera i sitt nästa anförande är samma gamla moderatpolitik som fördes i början på 90-talet och som ledde till katastrofen i vår ekonomi. Det är samma ofinansierade skattesänkningar, samma privata utförsäljningar av de statliga företagen och samma orättvisa skattepolitik, där höginkomsttagarna får tio gånger mer i skattesänkning än låginkomsttagarna. Den politiken var felaktig då, den var felaktig i högkonjunkturen och den är lika felaktig i dagens konjunkturläge.

Jag blev inte på det klara med vad Mats Odell egentligen vill. Vi har under senare tid vidtagit en rad strukturåtgärder som har bidragit till att vi under en period har haft en mycket bra tillväxt i svensk ekonomi. Det handlar inte minst om att vi numera har en starkt kunskapsbaserad ekonomi. Vi placeras i undersökning efter undersökning bland de länder som har både de allra bästa förutsättningarna för tillväxt och den bästa potentialen när det gäller en kunskapsbaserad tjänsteekonomi.

Jag såg exempelvis senast att vi t.o.m. av ett stort internationellt institut har placerats som det land som har lyckats bäst med att förena ekonomisk tillväxt och ekologisk balans, dvs. en kombination av ekonomi och miljö. Men trots de framgångar som har gjorts i svensk ekonomi under senare tid tycks Odell efterfråga en annan form av strukturförändringar. Då är frågan vilka strukturförändringar som han efterfrågar. Det vore intressant om han kunde precisera sig på den punkten.

Anf. 76 GUNNAR HÖKMARK (m):

Fru talman! Jag vill börja med att ge finansministern en eloge. I en tid av osäkerhet och oro är det ett fundament för stabilitet att vad man än ställer frågan om i den ekonomiska debatten säger han alltid att det gick utför under Bildts tid. Det är ett styrketecken i den svenska politiska debatten att man kan lita på att finansministern alltid säger samma sak.

Dock vill jag bara rekommendera honom att läsa det senaste numret av Skattebetalarnas tidning Sunt Förnuft. Där finns en intervju med hans företrädare Erik Åsbrink och Kjell-Olof Feldt. Jag tycker att deras beskrivning, mycket milt uttryckt, är rätt olik finansministerns. De pekar på att krisen under 90-talet kom genom att man försökte devalvera sig ut ur problemen, genom att man inte gjorde några strukturella förändringar och genom att man inte tog fasta på de problem som tornade upp sig utan körde på som om ingenting hade hänt.

Det blev därför så att den borgerliga regeringen fick ärva en ekonomi i nedgång medan ni fick ärva en ekonomi i uppgång. Det pekar lite grann på vem som gjorde det goda jobbet och på vem som gjorde det dåliga jobbet, Bosse Ringholm.

Medan vi ändå blickar på framtiden och det som nu sker vill jag säga att skälet till att vi för den här debatten i dag är att om man inte gör någonting i en tid av växande osäkerhet och då det är uppenbart att en ekonomisk utveckling får en annan inriktning än vad man har trott, kommer det att hända ovälkomna saker som drabbar bl.a. de offentliga finanserna, inklusive de statliga.

Jag skulle vilja vända på den fråga som jag ställde tidigare, för att ge finansministern en chans att resonera om vad som nu kan göras. Om regeringen i augusti–september hade haft den bild av den ekonomiska utvecklingen som bl.a. angavs i OECD:s redovisning av världskonjunkturen, med en halverad tillväxt, och den bild som prognoser från SEB, SBAB och en lång rad andra ger vid handen, hade man då fört samma utgiftspolitik som man sedan kom att föreslå, dvs. hade den förändrade ekonomiska miljön inte påverkat utgiftspolitiken? I så fall, fru talman, är vi i grunden rätt illa ute.

Om regeringen har som inriktning att inte förändra politiken oavsett hur verkligheten förhåller sig, därför att man läser sin egen karta, rusar vi in i växande problem i de statliga utgifterna. Då är det risk för att snabbt sprängda utgiftstak kommer att urholka trovärdigheten i de offentliga finanserna och för att en underskattning av hur arbetslösheten kan komma att växa ska leda till en onödigt högt växande arbetslöshet i lågkonjunkturen.

Mot denna bakgrund måste följande fråga ställas: Hade ni, om ni haft den bild som nu växer fram i prognoser efter den 11 september, likväl

redovisat samma syn på utgiftspolitiken och samma tro på en minskad arbetslöshet som ni nu har lagt fast?

Denna fråga är rätt viktig, för när vi i höst ska behandla budgetpolitiken måste det så mycket som möjligt byggas på att vi gör en riktig granskning av vad som nu kommer att ske. Annars finns det två alternativ. Antingen rusar vi framåt och märker efteråt att utgiftstaken håller på att sprängas, så att vi måste göra snabba besparingar. Eller så genomför man, som nu i höst, de justeringar i den ekonomiska politiken och i budgetpolitiken som verkligheten ställer krav på. Då kan man handla genomtänkt och övergripande. Då kan man ha en strategi.

Jag skulle också vilja fråga finansministern vilket av de här två alternativen som han föredrar: att i efterhand göra brandkårsuttryckningar eller att nu i god tid förbereda en budget som är mer förankrad i verkligheten.

Anf. 77 MATS ODELL (kd):

Fru talman! Jag försöker föra en dialog med finansministern om vad vi skulle kunna göra för att förbättra tillväxttakten i Sverige, så att vi når upp till det högtillväxtalternativ som finns i budgetpropositionen. Då ställer finansministern till mig frågan vilka åtgärder jag tycker att man ska vidta. Jag känner mig naturligtvis hedrad över detta. Jag har hänvisat till OECD:s senaste Sverigerapport. Jag har kanske haft misstanken att den mer eller mindre direkt ställts in i bokhyllan. Den brukar betecknas som gammal skåpmat när vi diskuterar den. Läs de förslag som där finns! Det handlar om en rad mycket distinkta reformer, som också är desamma som de som EU föreslår.

I t.ex. sysselsättningspaketet för svenska förhållanden finns det ett antal konkreta förslag. Jag vet att regeringen gör en del på det området, och det är positivt, men jag blir lite oroad när finansministern känner sig väldigt nöjd över det beröm som vi får för kunskapsnivån och kunskapsinnehållet i svensk ekonomi. Det allvarliga i den högre utbildningen, där vi fortfarande ligger ganska bra till, är att detta gäller den äldre generationen. Vad angår den yngre generationen vill jag minnas att andelen personer upp till 35 år i Sverige som har en längre akademisk utbildning har sjunkit till ungefär 10 %. I de äldre åldersklasserna är motsvarande andel uppemot 30 %.

Detta är naturligtvis långsiktigt väldigt allvarligt för en nation som Sverige, som är så baserad på företag som ligger i framkant inom forskning och kunskapsintensiva verksamheter.

Jag tror ändå att det som regeringen skulle göra är att försöka vidta ytterligare åtgärder för att åstadkomma att vi når upp till högtillväxtalternativet. Då får vi både möjlighet att nå regeringens sysselsättningsmål och att finansiera den gemensamma välfärden.

Anf. 78 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Det är naturligtvis så att vi mycket noga studerar de rekommendationer som EU, OECD och andra vid olika tillfällen lämnar till den svenska regeringen. Jag tycker också att vi mycket väl levt upp till många av de rekommendationer som vi fått. Vi har under senare år exempelvis gjort en hel del förändringar i vårt skattesystem för att eliminera de marginaleffekter som tidigare har gjort att arbetsmarknaden inte kunnat fungera tillräckligt bra. Vi har t.ex. också bidragit till att sänka

arbetslösheten ganska ordentligt, inte minst genom att se till att också den äldre arbetskraften får tillgång till de jobb som finns. Det har gjorts genom en rad olika utbildningsinsatser. Det är viktigt att diskutera dessa olika strukturförslag.

Jag blir något förvånad när Mats Odell plötsligt är bekymrad för att ungdomar inte skulle få tillgång till bättre utbildning. Jag har läst Mats Odells och Kristdemokraternas motion om den högre utbildningen, och det visar sig att de faktiskt vill bygga ut denna i mindre utsträckning än vad regeringen vill göra.

Nu talar Mats Odell helt enkelt emot sin egen motion på området. Det är väl dags att gå hem och dra tillbaka motionen om nu Mats Odell har kommit på bättre tankar.

När det gäller tillväxten tror jag att det är viktigt – och jag ska knyta an till det som Gunnar Hökmark tog upp när det gäller tillväxten för nästkommande år – att vi utnyttjar den potential vi har i vår ekonomi. Vi har en osedvanligt hög volym, över 5 %, i kapacitet för hushållen att användas för konsumtion under nästa år.

Det är ganska märkligt om Gunnar Hökmark drar slutsatsen att om vi nu får in sämre statistik från andra länder och om den amerikanska efterfrågan skulle bli sämre så skulle vi straffa de svenska pensionärerna och de svenska barnfamiljerna. De skulle straffas genom att de inte skulle få den skattesänkning vi har lovat dem, genom att de svenska barnfamiljerna inte skulle få den maxtaxa vi har lovat dem. Det är moderaternas besked. Om den amerikanska efterfrågan gör att svensk industri får svårigheter ska vi ta ifrån svenska löntagare, svenska pensionärer och svenska barnfamiljer en del av de reformpengar och de skattesänkningar som regeringen har utlovat. Jag tycker att det är en häpnadsväckande tanke som moderaterna för fram på det området.

Det är tvärtom för att vi har skött vår ekonomi under senare tid, för att vi har ordning på de offentliga finanserna, som vi har möjlighet att ge de svenska hushållen den styrka de har via konsumtionsefterfrågan under nästkommande år.

Jag är orolig på två områden. Det ena som oroar mig är de företag som under senare tid har varslat ett antal anställda, nu senast i går. Jag är orolig inte minst därför att företagen många gånger handlar kortsiktigt. Det är samma företag som för ett år sedan, som för två år sedan ropade efter arbetskraft och klagade på att de inte hade tillgång till utbildad arbetskraft. Jag tror att företag som bedriver kortsiktig kvartalsverksamhet förr eller senare kommer att få svårt att rekrytera arbetskraft i andra tider. Därför tycker jag att företagen borde ta ett större ansvar för en långsiktig arbetskraftsförsörjning än vad många gör i dagsläget. Jag tycker att företagen har skäl att rannsaka sitt eget anseende och framför allt sitt sociala ansvar mot den arbetskraft som har jobbat tio, tjugo, trettio år med företaget. Det bekymrar mig att företagen är så kortsynta och tänker så kortsiktigt.

Så till det andra som bekymrar mig. Efter det att vi via ett gigantiskt saneringsarbete under en stor del av 90-talet har återfått balansen i svensk ekonomi skräms jag av tanken på att få tillbaka samma moderata politik som Gunnar Hökmark nu än en gång rekommenderar.

Prot. 2001/02:18
25 oktober

Svar på interpellation

Anf. 79 GUNNAR HÖKMARK (m):

Fru talman! Det som finansministern påstod att jag eller för den delen Mats Odell sade, är inte riktigt vad vi sade. Det är ingen som säger att man ska straffa svenska väljare på grund av den ekonomiska utvecklingen i USA. Det är inte ett särskilt seriöst sätt att diskutera den ekonomiska utvecklingen.

Vad det handlar om är att vi ska se till att Sverige inte drabbas av en ekonomisk utveckling som leder oss in i nya problem och in i en ny kris.

I den delen vill jag gärna notera, fru talman, att finansministern inte nämnde någonting om Kjell-Olof Feldts och Erik Åsbrinks syn på vad som sker med den ekonomiska utvecklingen när man bara fortsätter som om ingenting hade hänt. Det kunde vara bra om finansministern i sitt avslutande inlägg svarade på frågan om han håller med Erik Åsbrink och Kjell-Olof Feldt om deras bild av 80-talets ekonomiska politik, inte därför att vi behöver gräva i historien utan därför att det kanske ger en lärdom inför det som nu sker.

Regeringen har ett lågbasalternativ i sin budget. Det är bara det att utgiftspolitiken bygger på det som är basalternativet. Ni för nu en politik som enligt min mening riskerar att tappa kontrollen över de statliga finanserna därför att ni låtsas som ingenting. Då kommer den allt svårare situationen att hålla utgiftstaken under kontroll. När det blir en växande arbetslöshet i stället för en minskad arbetslöshet påverkas de statliga finanserna starkt. Men samtidigt för ni ingen politik för att möta den växande arbetslösheten.

Jag tycker att det är bra att finansministern känner oro inför den växande arbetslösheten. Men jag tycker att det är illa att han inte vill erkänna att detta är ett problem man måste möta.

Vad det handlar om, fru talman, är om vi offensivt ska möta de problem vi ser framför oss och göra någonting nu under hösten – strukturreformer och annat – eller om vi defensivt ska göra det i efterhand. Då kommer det att drabba enskilda hushåll, enskilda människor och den svenska ekonomiska utvecklingen. Vad tycker finansministern är bäst, att göra någonting nu eller att vänta?

Anf. 80 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Jag noterar att Gunnar Hökmark rekommenderar att vi ska skära i utgifterna. När jag säger att Hökmark föreslår att vi egentligen ska dra in de pengar vi vill förse barnfamiljer, pensionärer och löntagare med är det naturligtvis en konsekvens av att Hökmark hela tiden har arbetat för att försöka begränsa det offentliga åtagandet i exempelvis arbetsmarknadspolitik och annan form av fördelningspolitik för att skapa ett mer rättvist samhälle. Det låter lite tomt när Hökmark säger att han vill att vi ska göra någon form av insatser mot arbetslöshet och för att skapa ökad tillväxt. Det är ju precis de insatser vi gör som han attackerar, som han inte vill ha och som han vill att vi nu ska ompröva i ett läge när han ser en sämre utveckling en tid framöver.

Jag har stor respekt för mina företrädare som har tvingats ägna en stor del av sitt arbete åt att reda upp en raserad ekonomi som borgerliga regeringar både på 70-, 80- och 90-talet har lämnat efter sig. En lärdom som vi socialdemokrater tyvärr hela tiden har tvingats dra är att den borger-

liga politiken aldrig har hängt ihop. När man väl har kommit i regeringsställning har man fullständigt tappat kontroll över varje form av utgifter.

Jag vill påminna om att när herrarna Hökmark och Odell och deras partivänner satt i regeringen i början av 90-talet var inte mindre än 70 % av bruttonationalprodukten offentliga utgifter. Det var det som genererade de enorma underskotten.

Får jag till sist också notera att Hökmark inte med ett ord talar om företagens ansvar i sammanhanget. Jag tycker att det finns skäl att sätta upp företagens ansvar för arbetskraftsförsörjningen på dagordningen. De ska tillsammans med samhället och fackliga organisationer ta ett större ansvar.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Propositioner

2001/02:23 Förlängd tid för statliga garantier för att återställa försäkringsskyddet för flygbranschen

2001/02:25 En ny lag om självdeklarationer och kontrolluppgifter

2001/02:42 Övergång till en konventionell beskattningsmetod för utländska skadeförsäkringsföretag

2001/02:46 Ändringar i de särskilda skattereglerna för vissa andelsägare i fåmansföretag, m.m.

9 § Meddelande om proposition 2001/02:23

Andre vice talmannen meddelade att beträffande proposition 2001/02:23 skulle talmannen vid morgondagens sammanträde, på förslag av regeringen, föreslå riksdagen att motionstiden skulle förkortas till två dagar.

10 § Kammaren åtskildes kl. 15.37.

Förhandlingarna leddes av förste vice talmannen från sammanträdet början till ajourneringen kl. 12.01 och av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

LISBETH HANSING ENGSTRÖM

/Barbro Nordström

Prot. 2001/02:18
25 oktober

Svar på interpellation

Innehållsförteckning

Ajournering.....	1
Återupptagna förhandlingar	1
1 § Frågestund	1
Anf. 1 ANDRE VICE TALMANNEN	1
<i>Företagsnedläggningar i Katrineholm.....</i>	<i>1</i>
Anf. 2 MICHAEL HAGBERG (s).....	1
Anf. 3 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	2
Anf. 4 MICHAEL HAGBERG (s).....	2
<i>Terrorismen.....</i>	<i>2</i>
Anf. 5 MARIANNE ANDERSSON (c).....	2
Anf. 6 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	2
Anf. 7 MARIANNE ANDERSSON (c).....	3
Anf. 8 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	3
<i>Skogsnäringen.....</i>	<i>3</i>
Anf. 9 PER WESTERBERG (m).....	3
Anf. 10 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	4
Anf. 11 PER WESTERBERG (m).....	4
Anf. 12 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	4
<i>USA:s krigföring i Afghanistan</i>	<i>4</i>
Anf. 13 LARS OHLY (v).....	4
Anf. 14 Utrikesminister ANNA LINDH (s).....	5
Anf. 15 LARS OHLY (v).....	5
Anf. 16 Utrikesminister ANNA LINDH (s).....	5
<i>Fåmansbolagsreglerna.....</i>	<i>5</i>
Anf. 17 CATHARINA HAGEN (m)	5
Anf. 18 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s).....	6
Anf. 19 CATHARINA HAGEN (m)	6
Anf. 20 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s).....	6
<i>Afghanistan.....</i>	<i>6</i>
Anf. 21 LOTTA NILSSON-HEDSTRÖM (mp).....	6
Anf. 22 Utrikesminister ANNA LINDH (s).....	7
Anf. 23 LOTTA NILSSON-HEDSTRÖM (mp).....	7
Anf. 24 Utrikesminister ANNA LINDH (s).....	7
<i>En icke-våldskultur.....</i>	<i>7</i>
Anf. 25 HARALD NORDLUND (fp).....	7
Anf. 26 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	8
Anf. 27 HARALD NORDLUND (fp).....	8
Anf. 28 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	8
<i>Beskattning av alternativa bränslen.....</i>	<i>8</i>
Anf. 29 KENNETH LANTZ (kd)	8
Anf. 30 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s).....	9
Anf. 31 KENNETH LANTZ (kd)	9
Anf. 32 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s).....	9
<i>Välfärdspolitiken</i>	<i>9</i>
Anf. 33 MARIE ENGSTRÖM (v)	9

Anf. 34 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	10
Anf. 35 MARIE ENGSTRÖM (v)	10
Anf. 36 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	10
<i>Hemligstämplad information</i>	<i>10</i>
Anf. 37 INGEGERD SAARINEN (mp).....	10
Anf. 38 Försvarsminister BJÖRN VON SYDOW (s)	11
Anf. 39 INGEGERD SAARINEN (mp).....	11
Anf. 40 Försvarsminister BJÖRN VON SYDOW (s)	11
<i>Terrorismen</i>	<i>11</i>
Anf. 41 LARS LEIJONBORG (fp)	11
Anf. 42 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	11
Anf. 43 LARS LEIJONBORG (fp)	12
Anf. 44 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	12
<i>Vårdssektorn</i>	<i>12</i>
Anf. 45 ANNA KINBERG (m).....	12
Anf. 46 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	13
Anf. 47 ANNA KINBERG (m).....	13
Anf. 48 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	13
<i>Den nationella insatsstyrkan</i>	<i>13</i>
Anf. 49 RAGNWI MARCELIND (kd)	13
Anf. 50 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	14
Anf. 51 RAGNWI MARCELIND (kd)	14
Anf. 52 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	14
<i>Svensk handel</i>	<i>14</i>
Anf. 53 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s).....	14
Anf. 54 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	15
Anf. 55 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s).....	15
Anf. 56 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	15
<i>Euron</i>	<i>15</i>
Anf. 57 BJÖRN VON DER ESCH (kd).....	15
Anf. 58 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	15
<i>Vägsaltet</i>	<i>16</i>
Anf. 59 KENNETH JOHANSSON (c)	16
Anf. 60 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	16
Anf. 61 KENNETH JOHANSSON (c)	16
Anf. 62 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	16
<i>EU:s gränser</i>	<i>17</i>
Anf. 63 JOHAN PEHRSON (fp).....	17
Anf. 64 Utrikesminister ANNA LINDH (s)	17
Anf. 65 JOHAN PEHRSON (fp).....	17
Anf. 66 Utrikesminister ANNA LINDH (s)	17
<i>Företagsnedläggelser</i>	<i>18</i>
Anf. 67 REYNOLDH FURUSTRAND (s)	18
Anf. 68 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	18
<i>Vänertrafiken</i>	<i>18</i>
Anf. 69 INGEMAR VÄNERLÖV (kd).....	18
Anf. 70 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	19
Anf. 71 ANDRE VICE TALMANNEN.....	19

2 § Justering av protokoll	19
3 § Avsägelse	19
4 § Anmälan om sammansatta utrikes- och försvarsutskottet	19
5 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	22
6 § Hänvisning av ärenden till utskott	22
7 § Svar på interpellation 2001/02:26 om den ekonomiska utvecklingen	22
Anf. 72 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	22
Anf. 73 GUNNAR HÖKMARK (m)	24
Anf. 74 MATS ODELL (kd)	25
Anf. 75 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	26
Anf. 76 GUNNAR HÖKMARK (m)	27
Anf. 77 MATS ODELL (kd)	28
Anf. 78 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	28
Anf. 79 GUNNAR HÖKMARK (m)	30
Anf. 80 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	30
8 § Bordläggning	31
9 § Meddelande om proposition 2001/02:23	31
10 § Kammarén åtskildes kl. 15.37.	31

